

Отримано: 25 лютого 2025 р.

Прорецензовано: 07 березня 2025 р.

Прийнято до друку: 12 березня 2025 р.

e-mail: yulia.shulyk@oa.edu.ua

ORCID-ідентифікатор: <https://orcid.org/0000-0003-3055-615X>

e-mail: yeseniia.malyshko@oa.edu.ua

ORCID-ідентифікатор: <https://orcid.org/0009-0002-5158-4141>

DOI: 10.25264/2311-5149-2025-36(64)-93-100

Шулик Ю. В., Малишко Є. В. Потреби на відновлення регіонів України: оцінка збитків та шляхи залучення ресурсів. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Економіка»* : науковий журнал. Острог : Вид-во НаУОА, березень 2025. № 36(64). С. 93–100.

УДК: 303.3

JEL-класифікація: O-18

Шулик Юлія Віталіївна,*кандидатка економічних наук, доцентка кафедри фінансів та бізнесу
Національного університету «Острозька академія»***Малишко Єсенія Валеріївна,***Національний університет «Острозька академія»*

ПОТРЕБИ НА ВІДНОВЛЕННЯ РЕГІОНІВ УКРАЇНИ: ОЦІНКА ЗБИТКІВ ТА ШЛЯХИ ЗАЛУЧЕННЯ РЕСУРСІВ

У статті досліджено рівень збитків, які росія завдала під час повномасштабного вторгнення на території України. Розглянуто постраждалі галузі економіки, регіони та їх роль в економіці країни, оцінено вплив війни на стан Луганської, Донецької областей, узагальнено потребу фінансування відновлення критичних сфер: інфраструктура, енергетика, екологія та промисловість. Проаналізовано потенційні джерела та шляхи мобілізації коштів для забезпечення ефективної відбудови економіки.

Ключові слова: збитки, відбудова, фінансування, залучення ресурсів.

Yuliia Shulyk,*candidate of Economic Sciences, Associated Professor of Finance and Business Department,
National University of Ostroh Academy***Yeseniia Malyshko,***National University of Ostroh Academy*

NEEDS FOR RECONSTRUCTION OF UKRAINIAN REGIONS: DAMAGE ASSESSMENT AND WAYS TO ATTRACT RESOURCES

This paper investigates the extensive damage inflicted upon Ukraine's territories by Russia during the ongoing conflict. A primary focus is placed on assessing the severe economic impact experienced by the Luhansk, Donetsk, and Kherson regions, areas that have borne a significant brunt of the hostilities. The analysis delves into the various sectors of the economy that have been severely affected. It provides an assessment of the substantial financial requirements necessary for the comprehensive restoration of critical areas, specifically highlighting infrastructure networks, energy systems, ecological remediation, and industrial capacity. Furthermore, the study includes an analysis of the significant losses sustained by key ports and evaluates the future development opportunities for maritime transport in strategically important cities such as Odesa, Chornomorsk, Mykolaiv, and Pivdennyi. Special attention is also devoted to examining the impact of major environmental disasters resulting from the conflict, including the catastrophic destruction of the Kakhovka Hydroelectric Power Plant and the security and ecological challenges posed by the attack on the Chernobyl Nuclear Power Plant. In addition to damage assessment, the study explores potential sources and viable mechanisms for mobilizing the significant financial resources required to facilitate a robust and effective economic recovery process. Various forms of international support dedicated to reconstruction efforts are considered in detail, encompassing diverse assistance programs provided by international partners and organizations. Finally, the contributions made by foreign states towards Ukraine's post-war recovery are thoroughly examined, and their pivotal roles in supporting and implementing reconstruction initiatives are summarized.

Keywords: damages, reconstruction, financing.

Постановка проблеми. Війна в Україні триває вже понад десять років, особливо значних руйнувань інфраструктури, житлового фонду та об'єктів критично важливого значення регіони країни зазнали внаслідок повномасштабної агресії РФ у 2022–2025 рр. Усі сфери економіки постраждали у зв'язку з військовою агресією. На початку 2025 р. уряд України, Група Світового банку, Європейська Комісія та Організація Об'єднаних Націй презентували четверту швидку оцінку завданої шкоди та потреб на відновлення України (RDNA 4), згідно з якої сфери економіки потребують 524 млрд дол. США [1]. Порівнюючи з ВВП

України, завдана шкода становить майже сумарний трирічний ВВП країни. Разом з тим, війна продовжується, оборонні витрати та витрати соціального значення лише зростають, тому дефіцит Державного бюджету України у 2024 р. становив 1358500 млн грн [2] – 17,7 % до ВВП. Державних фінансових ресурсів недостатньо на відбудову України, тому важливим завданням залишається ефективний пошук джерел акумуляції фінансування відновлення економіки та регіонів.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Докладним вивченням аспектів відбудови та інвестиційної привабливості України займається значна частка вітчизняних науковців. Розглянув рівень допомоги від Європейського Союзу В. Грицун, який переконаний, що міжнародні партнери надають фінансування за усіма критичними сферами економіки. Р. Данів і О. Родіна дослідили механізм використання фінансування й прийшли до висновку, що ключовим аспектом у реалізації проєктів відновлення є ефективний моніторинг використання коштів. Оновлення потребують бюрократичні питання роботи міжнародних установ, за словами науковця Л. Курносенко, який виділяє пріоритетні напрями діяльності. Директор НІСД О. Богомолів переконаний у важливості формування стратегій реформ для повоєнної відбудови. В. Антоненко, Л. Катранжи, Н. Ляшок, Я. Ляшок, О. Попова розглядають інвестиційну привабливість України в контексті її поствоєнного відновлення, виділяють потенційні галузі для залучення інвестицій. Важливими завданнями є визначення потреб та напрямів відновлення регіонів, залучення ресурсів, покращення інвестиційної привабливості України.

Мета і завдання дослідження: визначити потреби на відновлення та основні шляхи мобілізації ресурсів для фінансування відбудови регіонів України.

Виклад основного матеріалу. Війна призвела до значних втрат для економіки України: зруйновані населені пункти, непоправні людські жертви, замінована територія, та ін. Понад 6000 задекларованих зруйнованих будинків (більшість з яких не підлягають відновленню), медичних та державних установ, суб'єктів господарювання та культурних об'єктів.

Серед основних наслідків для економіки України є економічний спад (29,1 % зниження ВВП у 2022 р.), зростання інфляції (12 % у 2024 р.) [3], скорочення та міграція населення, зруйнована інфраструктура, окупація територій (частини 5 областей країни та повністю окупація АР Крим), зростання рівня бідності та ін.

Звіт Київської школи економіки станом на листопад 2024 р. показав, що сума прямих збитків інфраструктури від руйнувань від початку вторгнення рф становила майже 170 млрд дол. В структурі втрат найбільшу частку займають житлові будівлі (35,3 %), інфраструктура (22,7 %), енергетика (8,6 %), активи підприємств, промисловість (8,5 %), АПК та земельні ресурси (6,1 %) [4].

При аналізі збитків для регіонів, саме прифронтові області постраждали найбільше: Донецька, Харківська, Луганська, Запорізька, Херсонська області. Більше ніж 90 % суми прямих збитків припадають на десять областей, які були окуповані рф або мають вихід до моря [4]. Разом з тим постійно під обстрілами та ризиками знаходяться Сумська, Чернігівська, Київська, Одеська, Дніпропетровська, Миколаївська області, м. Київ. Викликами для цих регіонів залишаються проблеми забезпечення безпеки проживання та праці, з логістикою, зниження обсягів експорту та ін. Області, які найбільше потерпають від війни мають більше ніж 62 % експорту та імпорту у загальному обсязі України (табл. 1). Зокрема, це м. Київ, Дніпропетровська область, Донецька область, Київська область, Запорізька область.

Таблиця 1

Регіональні обсяги зовнішньої торгівлі товарами у 2021–2024 рр., %

Область, місто	Експорт, у % до загального обсягу				Імпорт, у % до загального обсягу			
	2021 р.	2022 р.	2023 р.	2024 р.	2021 р.	2022 р.	2023 р.	2024 р.
Дніпропетровська	17,9	14,2	13,0	14,3	8,1	7,1	6,9	7,7
Донецька	10,3	0,6	0,6	0,2	2,6	0,3	0,1	0,1
Запорізька	7,0	6,4	4,0	4,0	2,8	2,2	1,3	1,2
Київська	3,7	4,7	5,1	4,7	7,7	6,5	7,2	7,6
Миколаївська	5,1	3,7	2,8	2,1	1,6	1,3	0,9	0,7
Одеська	2,5	5,4	5,0	4,4	3,2	3,9	3,7	3,9
Сумська	1,6	1,6	1,9	1,9	1,2	1,1	0,9	0,9
Харківська	2,6	2,0	2,2	1,7	3,3	2,3	2,4	2,5
Чернігівська	1,7	1,6	2,5	2,4	0,7	0,5	0,4	0,5
м. Київ	22,5	23,7	26,0	27,3	42,6	39,8	44,0	47,1
Сума	75,0	64,0	62,9	63,1	73,7	64,9	67,8	72,2

Джерело: створено авторами на основі [5].

Серед галузей найбільше втрат у металургії і це поєднано з найбільшими наслідками для економіки Донецької області (майже половина загальної суми прямих збитків підприємств) [4, с. 14]. За даними Держстату України у 2013 р. в Донецькій області було зареєстровано 28731 підприємств (7,3 % від усіх підприємств в Україні), 103 з них великі (15,6 % від усіх підприємств в Україні, 2 регіон за кількістю після Києва). У 2020 р. кількість підприємств становила 9473 (2,5 % від усіх в Україні), 27 з яких великі [5]. Обсяг реалізованої промислової продукції Донецької області становив у 2015 р. 11,4 % від обсягу країни, 12,4 % у 2018 р., 10,3 % у 2020 р., 10,8 % у 2021 р. Що відображає значний промисловий потенціал регіону.

За час повномасштабного вторгнення зруйновано/значно пошкоджено три металургійні підприємства, які розміщені в Донецькій області: ПрАТ «Металургійний комбінат «Азовсталь»», ПрАТ «ММК ім. Ілліча», ПАТ «Авдіївський коксохімічний завод».

Відповідно до статистичних даних, який надає Укрметалургпром, металургійна діяльність в Україні мала негативну динаміку після початку війни у 2022 р. (рис. 1).

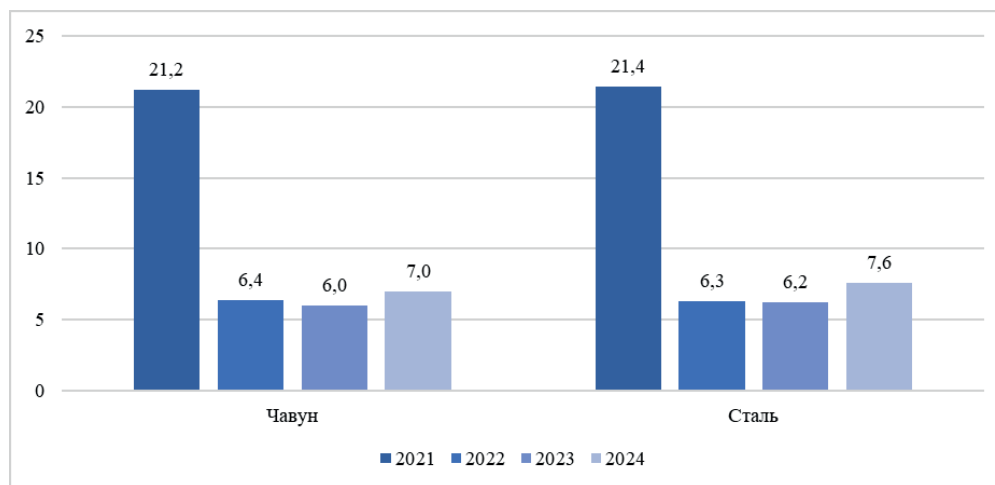

Рис. 1. Виробництво металопродукції в Україні у 2021–2024 рр., млн т

Джерело: створено авторами на основі [6].

Обсяги діяльності суб'єктів господарювання скоротились у 3 рази, що свідчить про наявність нищівного впливу країни-агресора на економіку України. Слід зауважити, що станом на 2024 р. виробництво зросло до 7 млн тонн чавун та 7,6 млн тонн сталь. АТ «Авдіївський коксохімічний завод» – один з найбільших металургійних заводів, який здійснював 23 % виробництва доменного коксу для металургії в Україні. Крім того, підприємство здійснювало ефективний експорт до Чехії, Румунії, Польщі, Молдови, Єгипту й інших міжнародних партнерів. Упродовж 2023–2024 рр. країна-агресор зруйнувала завод до стану, який унеможливує його відновлення [7].

ПрАТ «Азовсталь» і ПрАТ «Маріупольський металургійний комбінат ім. Ілліча» – найвідоміші підприємства у сфері металургії, які були тимчасово окуповані у період військових дій у Маріуполі. У довоєнний період найбільші суб'єкти господарювання України здійснювали виготовлення понад 9 млн тонн сталі за рік, частину якої відправляли на експорт. Збитки оцінюють у розмірі 5 млрд дол. США, що свідчить про значні втрати в економіці [8].

Варто зазначити, що відновлення гігантів «Азовсталь» та «Маріупольський металургійний комбінат ім. Ілліча» є можливим у період 3–5 років за допомогою залучення інвестиційних коштів від партнерів. Крім того, особлива увага надається екологічним ресурсам, можливим є перепрофілюванням на електрометалургію.

Найбільше зростання прямих збитків у 2024 р. відбулось в енергетиці. Вплив на енергетику в Україні досить значний – захоплення у 2022 р. Чорнобильської АЕС, зруйнування інфраструктури станції, захоплення у 2022 р. Запорізької АЕС та постійні екологічні ризики, зруйнування у 2023 р. Каховської ГЕС на території Херсонської області, зруйнування у 2024 р. Трипільської ТЕС, пошкодження у 2025 р. саркофагу четвертого енергоблока Чорнобильської АЕС та ін. Ця галузь є однією з конкурентоспроможних для України в ЄС та потребує тепер значних капіталовкладень на відновлення та розвиток.

Крім знищених енергетичних об'єктів, значний вплив є на сільськогосподарську діяльність регіонів. Аграрний сектор постраждав на суму у 5 млрд грн через пошкодження або знищення понад 300 компаній на території Донецької області, яка має протистояти ворогу. Навколишнє середовище регіону постраждало на 700 млрд грн. Ключовою причиною є постійні пожежі у лісі у Лимані на території приблизно

2000 га. У липні 2024 р. було завдано нищівний удар на пшеничну культуру у Краматорському районі, де згоріло 50 га через утворену пожежу [9].

Військові дії припали на промислові регіони України та ті, які мають вихід до Азовського та Чорного моря, що призвело до зупинки морського транспорту та великих промислових заводів. До війни Україна була лідером в експорті зерна. Морська доктрина та Стратегія розвитку морських портів держави відображали прагнення уряду в модернізації транспортної галузі. Повномасштабне вторгнення унеможливило впровадження цих проєктів.

Воєнні дії критично впливають на екологію країни. Відповідно до Fourth Rapid Damage and Needs Assessment загальна сума збитків навколишньому середовищу України становить 1,7 млрд дол. США [1].

Луганська область – регіон, який, як і Донецька область, постійно під нападом росії з 2014 р. Унаслідок атак та тимчасової окупації країною-агресором територій Луганщини, збитки довкіллю становлять 600 млрд грн. На рис. 2 відображено збитки для природи регіону. Найбільше ураження припадає на такі категорії, як зруйновані ліси через постійні пожежі, вплив горілого газу на атмосферу та забруднення земель [10].

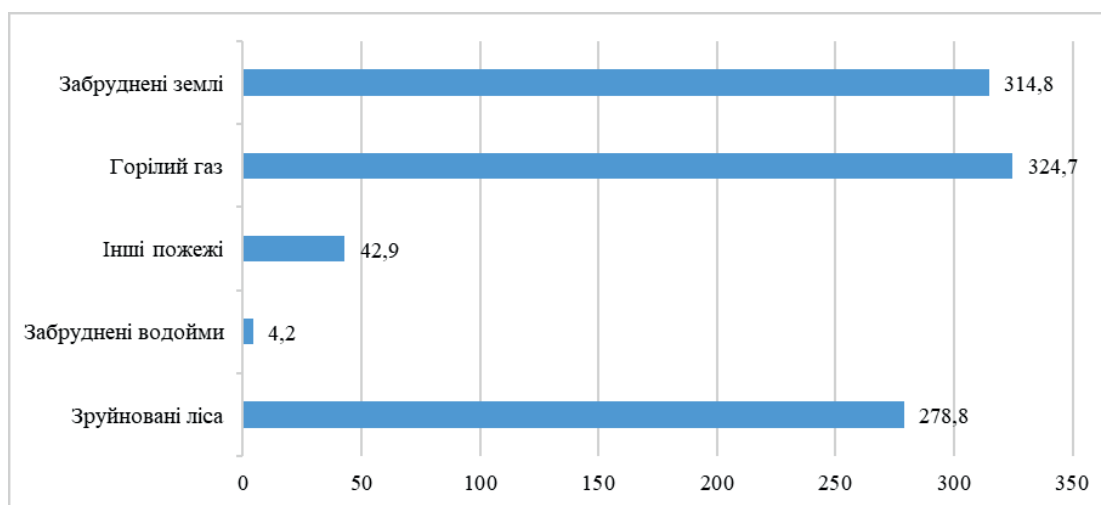

Рис. 2. Обсяг збитків нанесених довкіллю Луганської області у 2022–2024 рр., млрд грн

Джерело: створено авторами на основі [10].

Понад 300 населених пунктів України є замінованими, що є великою екологічною катастрофою для населення країни. Сполучені Штати Америки готові допомогти. Tetra Tech – світовий лідер вже розпочав процес розмінування на території Херсонської, Сумської, Київської, Харківської та Одеської областей.

Згідно з останніми проведеними дослідженнями Світовим банком Україна потребує фінансових ресурсів у розмірі 37,4 млрд дол. США. Самостійно держава не має змоги профінансувати розмінування, тому партнери готові фінансувати реалізацію проєкту. Для придбання обладнання Канада планує надати коштів у розмірі 11,04 млн дол. США, що свідчить про наявність підтримки на міжнародній арені [11]. Спільно з військовими України та державною службою України з надзвичайних ситуацій провідні міжнародні компанії FSD і HALO Trust вже почали поступове розмінування найбільш замінованих територій, а саме Луганської і Донецької областей [12].

Загалом фінансування відновлення України в післявоєнний період розглядається усіма вченими та держслужбовцями як поєднання державних, місцевих фінансів, міжнародної допомоги, грантових коштів на конкретні сфери (зокрема, гуманітарного значення та відновлення ринку праці), залучення інвестицій, кредитів від міжнародних організацій та інших країн, виплата репарацій від РФ, благодійні кошти, технічна допомога.

Погоджуємось з А. Завербним та М. Паращич, що фундаментом для відбудови економіки мають стати запуск нових виробництв, державна підтримка виходу на зовнішні ринки, виробництво воєнної продукції. Крім того, покращення оптимального обороту грошових ресурсів в країні та розширення числа конкурентоздатних компаній сприятиме зменшенню загроз валютної кризи та інфляційних процесів [13].

Важливою підтримкою є міжнародна допомога, пільгове кредитування, використання заморожених російських активів. Вже у липні 2022 р. відбулась перша Міжнародна конференція з питань відновлення України (Ukraine Recovery Conference) (конференція була продовженням конференцій URC 2017, URC 2018, URC 2019, URC 2021). Конференцією був прийнятий рамковий документ – проєкт Плану відновлення

України: план розписаний на 10 років, з фінансуванням 15 програм на 750 млрд дол. США [14, с. 19]. В регіональному вимірі важливо, що країни-партнери взяли на себе допомогу у відновленні певних міст, наприклад, Харків – США та Туреччина, Луганськ – Чехія, Фінляндія та Швеція, Донецьк – Польща та Італія, Херсон – Швеція та Нідерланди [16]. Конференції продовжились у 2023 р., 2024 р., та заплановано на липень 2025 р., основними напрямками якої є продовження попередніх років: бізнес-вимір, людський вимір, місцевий і регіональний вимір та євроінтеграційний вимір [16].

Важливою основою та викликом для України є одночасність воєнних дій, фінансування їх наслідків, планування відновлення країни та проходження реформ до входження в Європейський союз.

Для допомоги України, крім напрямів реформ, Європейським союзом було створено програму Ukraine Facility, яка передбачає надання 50 млрд євро у період з 2024 р. по 2027 р. з метою припливу інвестиційних коштів, підтримці фінансування бюджету України та загальну допомогу у реалізації проєкту [17].

Рис. 3. Обсяг фінансування відбудови за програмою Ukraine Facility, млрд євро

Джерело: створено авторами на основі [17].

Комітет ЄС надав відповідний перелік вимог для того, щоб програма фінансування запрацювала належним чином. Насамперед український уряд має провести базові та економічні реформи для модернізації усіх сфер економіки держави. План полягає у виконанні 69 реформ, які мають відповідати квартальним індикаторам. Для розвитку галузей України, сформована програма передбачає також інвестиційні проєкти, які спрямовані на такі сфери, як енергетика, інфраструктура, розвиток малого й середнього бізнесу та розмінування.

В цілому за даними Міністерства фінансів України ЄС надав найбільше коштів на фінансування Державного бюджету України – 47,9 млн дол. за 2022–2025 рр. МВФ та Світовий банк є також важливими джерелами підтримки фінансування України: 12,4 млн дол. від МВФ та 5,3 млн дол. від Світового банку у період 2022–2025 рр. Відзначаємо, що ці інституції фінансують чіткі програми [18].

Для цільового направлення державних коштів у 2023 р. сформовано Фонд ліквідації наслідків збройної агресії [19]. Питання залишається щодо достатності фінансових джерел на покриття збитків. Одним з джерел мають стати кошти від репарацій та від заморожених фінансових активів рф.

Одним з ключових напрямків залишається забезпечення сприятливого інвестиційного клімату в Україні. Воєнний ризик та ризик збитків по усіх регіонах України досі на найвищому рівні за даними Організації економічного та соціального розвитку. Невизначеність щодо завершення війни, нестабільність погіршують очікування інвесторів, проте без розвитку інвестиційної сфери важко провести ефективну відбудову регіонів та економіки України. Тому робота уряду щодо гарантування правового захисту інвестицій, вдосконалення судової системи, антикорупційні програми та дії, формування стабільної та стимулюючої податкової системи, напрям на експортоорієнтовану діяльність національних підприємств, співпраця з міжнародними партнерами – першочергові завдання.

В напрямку роботи з міжнародними партнерами уряд здійснює важливі кроки:

- проводить з партнерами конференції та форуми: Ukraine Recovery Conference, форум Via Carpatia [20] й ін.;

- забезпечує функціонування електронної платформи Advantage Ukraine [21], яка допомагає залучити інвесторів, представляє їм понад 500 інвестиційних проєктів 10 галузей економіки;

– працює з інвесторами, формує інвестиційну політику, забезпечує доступ інвесторів до інформації за допомогою функціонування Офісу підтримки інвестицій UkraineInvest.

Україна має інвестиційну привабливість щодо геополітичного розміщення, великої території з різноманітними природними ресурсами, великим та кваліфікованим ринком праці, значні вільні ринки збуту та перспективою входження в ЄС, що має передумову забезпечення європейських стандартів та норм, законодавства ЄС в Україні. Потенційними напрямками інвестування залишається сільське господарство, оборонна промисловість, будівельна галузь, енергетика, ІТ та фінтех-сектор. Погоджуємось з авторами [22], що першочерговими інвестиціями стануть ті, що спрямовані на подолання наслідків війни, це, зокрема, і розробка оборонних технологій, медицини, реабілітації ветеранів війни й постраждалих, будівництво, а також ті, що посилюють конкурентні переваги України: сільськогосподарське виробництво, енергетика, металургійне виробництво й ін. Зважаючи на перспективи, інвестиційну привабливість мають робототехніка та машинобудування, зелена, енергетика; фінансова та страхова діяльність.

Разом з тим, керівництво областей та громад мають працювати над посиленням власної інвестиційної привабливості, покращувати бізнес-клімат, прозорість діяльності та співпрацю з бізнесом, інвесторами для відновлення та покращення інвестиційного клімату в країні в цілому.

Висновки. Економіка України несе руйнівні наслідки у зв'язку з війною, яка триває більше десяти років. Критичні сфери потребують негайного відновлення для повноцінної роботи. Найбільший удар припадає на інфраструктуру, промисловість, екологію та аграрний сектор. Уряд країни залучає підтримку від інших країн для того, щоб мобілізувати ресурси на реалізацію проєктів. Важливим завданням є збільшення інвестиційної привабливості регіонів України задля максимізації припливу ресурсів. Уряду варто проаналізувати рівень припливу коштів та можливості їх використання для розвитку інвестиційної складової, а регіонам – дбати про покращення своєї інвестиційної привабливості.

Література:

1. Оновлена оцінка потреб України на відновлення та відбудову. <<https://www.worldbank.org/uk/news/press-release/2025/02/25/updated-ukraine-recovery-and-reconstruction-needs-assessment-released>> (2025, лютий, 25).
Onovlena otsinka potreb Ukrayiny na vidnovlennya ta vidbudovu. [Updated Ukraine Recovery and Reconstruction Needs Assessment]. <<https://www.worldbank.org/uk/news/press-release/2025/02/25/updated-ukraine-recovery-and-reconstruction-needs-assessment-released>> (2025, February, 25). [In Ukrainian].
2. Державний веб-портал бюджету для громадян. <<https://openbudget.gov.ua/en?month=12&year=2024&budgetType=NATIONAL>> (2025, лютий, 18).
Derzhavnyy veb-portal byudzhetu dlya hromadyan. [State budget web portal for citizens]. <<https://openbudget.gov.ua/en?month=12&year=2024&budgetType=NATIONAL>> (2025, February, 18). [In Ukrainian].
3. Guide: Відбудова України з приватним сектором. <<https://ukraineinvest.gov.ua/guide/>> (2025, лютий, 18).
Guide: Vidbudova Ukrayiny z pryvatnym sektorom. [Guide: Rebuilding Ukraine with the Private Sector]. <<https://ukraineinvest.gov.ua/guide/>> (2025, February, 18). [In Ukrainian].
4. Звіт про прямі збитки інфраструктури від руйнувань внаслідок військової агресії росії проти України станом на листопад 2024 року. Київська школа економіки. <https://kse.ua/wp-content/uploads/2025/02/KSE_Damages_Report-November-2024-UA.pdf> (2025, лютий, 25).
Zvit pro nepryami finansovi vtraty ekonomiky vnaslidok viyskovoyi ahresiyi rosiyi proty Ukrayiny stanom na 1 lystopada 2024 roku. KSHE. [Report on indirect financial losses to the economy as a result of Russia's military aggression against Ukraine as of November, 2024. KSE]. <https://kse.ua/wp-content/uploads/2025/02/KSE_Damages_Report-November-2024-UA.pdf> (2025, February, 25). [In Ukrainian].
5. Державна служба статистики України. <<https://www.ukrstat.gov.ua/>> (2025, лютий, 18).
Derzhavna sluzhba statystyky Ukrayiny. [State Statistics Service of Ukraine]. <<https://www.ukrstat.gov.ua/>> (2025, February, 18). [In Ukrainian].
6. Укрметалургпром <<https://www.ukrmetprom.org/>> (2025, лютий, 8).
Ukrmetallurgprom [Ukrmetallurgprom]. <<https://www.ukrmetprom.org/>> (2025, February, 8). [In Ukrainian].
7. Авдіївський коксохімічний завод <https://lb.ua/file/company/3597_avdiivskiy_koksohimichniy_zavod.html> (2025, лютий, 2).
Avdiivivs'kyu koksohimichnyy zavod [Avdiivskiy Coke Plant]. <https://lb.ua/file/company/3597_avdiivskiy_koksohimichniy_zavod.html> (2025, February, 2). [In Ukrainian].
8. Піднятись з руїн. Як війна вдарила по економіці України та скільки втратив бізнес. <<https://www.rbc.ua/rus/news/pidnyatysya-ruyin-k-viyna-vdarila-ekonomitsi-1737472759.html>> (2025, лютий, 5).
Pidnyatys' z ruyin. Yak viyna vdaryla po ekonomitsi Ukrayiny ta skil'ky vtratyv biznes. [Rise from the ruins. How the war hit Ukraine's economy and how much business lost]. <<https://www.rbc.ua/rus/news/pidnyatysya-ruyin-k-viyna-vdarila-ekonomitsi-1737472759.html>> (2025, February, 5). [In Ukrainian].
9. Збитки аграріїв Донеччини від повномасштабної війни РФ перевищують \$5 мільярдів. <<https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/3918973-zbitki-agrariiv-doneccini-vid-povnomashtabnoi-vijni-rf-perevisuut-5-milardiv.html>> (2025, лютий, 9).
Zbytky ahrariyiv Donechchyny vid povnomashtabnoyi viyny RF perevyshchuyut'

\$5 mil'yardiv. [Losses of Donetsk region farmers from the full-scale war of the Russian Federation exceed \$5 billion]. <<https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/3918973-zbitki-agrariiv-doneccini-vid-povnomasstabnoi-vijni-rf-perevisuut-5-milardiv.html>> (2025, February, 9). [In Ukrainian].

10. Через бойові дії довкілля Луганщини зазнало збитків на майже 600 мільярдів гривень. <<https://susplne.media/donbas/870735-cerez-bojovi-dii-dovkilla-lugansini-zaznalo-zbitkiv-na-majze-600-milardiv-griven/>> (2025, лютий, 8).

Cherez boyovi diyi dovkillya Luhanshchyny zaznalo zbytkiv na mayzhe 600 mil'yardiv hryven'. [Due to the fighting, the environment of Luhansk region suffered losses of almost 600 billion hryvnias]. <<https://susplne.media/donbas/870735-cerez-bojovi-dii-dovkilla-lugansini-zaznalo-zbitkiv-na-majze-600-milardiv-griven/>> (2025, February, 8). [In Ukrainian].

11. Україна залучила до розмінування сільгоспземель американську Tetra Tech. Компанія почала роботу в п'яти областях. <<https://forbes.ua/news/ukraina-zaluchila-do-rozminuvannya-silgospzemel-amerikansku-tetra-tech-kompaniya-pochala-robotu-v-pyati-oblastyakh-30112023-17612>> (2025, лютий, 10).

Ukrayina zaluchyla do rozminuvannya sil'hospzemel' amerykans'ku Tetra Tech. Kompaniya pochala robotu v p'yaty oblastyakh. [Ukraine has engaged the American Tetra Tech to demine agricultural lands. The company has begun work in five regions]. <<https://forbes.ua/news/ukraina-zaluchila-do-rozminuvannya-silgospzemel-amerikansku-tetra-tech-kompaniya-pochala-robotu-v-pyati-oblastyakh-30112023-17612>> (2025, February, 10). [In Ukrainian].

12. Ринок на понад \$37 млрд. Які економічні можливості для інвесторів та бізнесу відкриває гуманітарне розмінування в Україні? Розповідає директор ЦГР Володимир Байда. <<https://forbes.ua/money/rinok-na-ponad-37-mlrd-yaki-ekonomichni-mozhlyvosti-dlya-investoriv-ta-biznesu-vidkrivae-gumanitarne-rozminuvannya-v-ukraini-rozpovida-direktor-tsgr-volodimir-bayda-20022025-27341>> (2025, лютий, 11).

Rynok na ponad \$37 mlrd. Yaki ekonomichni mozhlyvosti dlya investoriv ta biznesu vidkryvaye humanitarne rozminuvannya v Ukraini? Rozpovidaє dyrektor TS·HR Volodymyr Bayda. [A market worth over \$37 billion. What economic opportunities does humanitarian demining open up for investors and businesses in Ukraine? Volodymyr Bayda, Director of the TGR, tells the story]. <<https://forbes.ua/money/rinok-na-ponad-37-mlrd-yaki-ekonomichni-mozhlyvosti-dlya-investoriv-ta-biznesu-vidkrivae-gumanitarne-rozminuvannya-v-ukraini-rozpovida-direktor-tsgr-volodimir-bayda-20022025-27341>> (2025, February, 11). [In Ukrainian].

13. Завербний А. С., Паращич М. І. (2022). Формування стратегії відбудови економіки України в післявоєнний період. *Економіко-правові аспекти господарювання: сучасний стан, ефективність та перспективи: матеріали VIII Міжнародної науково-практичної конференції (м. Одеса, 23–24 вересня 2022 р.)*, 483–484. <http://repositsc.nuczu.edu.ua/bitstream/123456789/16380/1/конф_Одесса.pdf#page=483> (2025, лютий, 20).

Zaverbnyy A. S., Parashchych M. I. (2022). Formuvannya stratehiyi vidbudovy ekonomiky Ukrainy v pisl'yavoyennyy period. [Formation of a strategy for the reconstruction of the economy of Ukraine in the post-war period]. *Ekonomiko-pravovi aspekty hospodaryuvannya: suchasnyy stan, efektyvnist' ta perspektyvy: materialy VIII Mizhnarodnoyi nauково-praktychnoyi konferentsiyi (m. Odesa, 23–24 veresnya 2022 r.)*. [Economic and legal aspects of management: current state, efficiency and prospects: materials of the VIII International Scientific and Practical Conference (Odessa, September 23–24, 2022)], 483–484. <http://repositsc.nuczu.edu.ua/bitstream/123456789/16380/1/конф_Одесса.pdf#page=483> (2025, February, 20). [In Ukrainian].

14. Герасимова, О. (2023) Синхронізація процесів залучення інвестицій для економічного відновлення України. *Трансформаційна економіка*, № 4 (04), 18–23. <<https://www.transformations.in.ua/index.php/journal/article/view/42/41>> (2025, лютий, 20).

Herasymova O. (2023) Synkhronizatsiya protsesiv zaluchennya investytsiy dlya ekonomichnoho vidnovlennya Ukrainy. [Synchronization of investment attraction processes for the economic recovery of Ukraine]. *Transformatsiyna ekonomika*, [Transformational Economics], №4 (04), 18–23. <<https://www.transformations.in.ua/index.php/journal/article/view/42/41>> (2025, February, 20). [In Ukrainian].

15. Країни світу допомогатимуть відновлювати регіони та міста України. <<https://decentralization.ua/news/15192>> (2025, лютий, 20).

Krayiny svitu dopomahatymut' vidnovlyuvaty rehiony ta mista Ukrainy. [Countries of the world will help restore regions and cities of Ukraine]. <<https://decentralization.ua/news/15192>> (2025, February, 20). [In Ukrainian].

16. Офіційний сайт Ukraine Recovery Conference <<https://ua.urc-international.com/>> (2025, лютий, 20).

Ofitsiynyy sayt Ukraine Recovery Conference. [Official website of the Ukraine Recovery Conference] <<https://ua.urc-international.com/>> (2025, February, 20). [In Ukrainian].

17. План для Ukraine Facility. <<https://www.ukrainefacility.me.gov.ua/>> (2025, лютий, 11).

Plan dlya Ukraine Facility. [Plan for Ukraine Facility]. <<https://www.ukrainefacility.me.gov.ua/>> (2025, February, 11). [In Ukrainian].

18. Фінансування державного бюджету України з початку повномасштабної війни. Міністерство фінансів України. <https://mof.gov.ua/uk/news/ukraines_state_budget_financing_since_the_beginning_of_the_full-scale_war-3435> (2025, лютий, 18)..

Finansuvannya derzhavnoho byudzhetu Ukrainy z pochatku povnomasshtabnoyi viyny. Ministerstvo finansiv Ukrainy. [Financing of the State Budget of Ukraine since the Beginning of the Full-Scale War. Ministry of Finance of Ukraine]. <https://mof.gov.ua/uk/news/ukraines_state_budget_financing_since_the_beginning_of_the_full-scale_war-3435> (2025, February, 25). [In Ukrainian].

19. Офіційний сайт Фонд ліквідації наслідків збройної агресії <<https://fiscalcenter.org/liquidationfund>> (2025, лютий, 20).

Ofitsiynyy sayt Fond likvidatsiyi naslidkiv zbroynoyi ahresiyi. [Official website of the Fund for the Elimination of the Consequences of Armed Aggression] <<https://fiscalcenter.org/liquidationfund>> (2025, February, 20). [In Ukrainian].

20. Відновлення України: які сфери готовий фінансувати польський бізнес < <https://socialbusiness.com.ua/content/vidbudova-ukrayini-kudi-gotoviy-vkladati-groshi-polskiy-biznes/>> (2025, лютий, 10).

Vidnovlennya Ukrayiny: yaki sfery hotovyy finansuvaty pol's'kyy biznes. [Restoration of Ukraine: which areas is Polish business ready to finance] <<https://socialbusiness.com.ua/content/vidbudova-ukrayini-kudi-gotoviy-vkladati-groshi-polskiy-biznes/>> (2025, February, 20). [In Ukrainian].

21. Advantage Ukraine. <<https://advantageukraine.com/ua/>> (2025, лютий, 10).

Advantage Ukraine. [Advantage Ukraine]. <<https://advantageukraine.com/ua/>> (2025, February, 20). [In Ukrainian].

22. Антоненко В., Ляшок Я., Попова О., Катранжи Л. Ляшок Н. (2024) Інвестиційна привабливість України в контексті її поствоєнного відновлення. *Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики*, Том 4 (57), 363-380. <<https://www.fkd.net.ua/index.php/fkd/article/view/4410/4168>> (2025, лютий, 25).

Antonenko V., Lyashok YA., Popova O., Katranzhy L. Lyashok N. (2024) Investytsiyna pryvablyvist' Ukrayiny v konteksti yiyi postvoyennoho vidnovlennya. [Investment attractiveness of Ukraine in the context of its post-war recovery]. *Finansovo-kredytna diyal'nist': problemy teorii ta praktyky* [Financial and credit activities: problems of theory and practice], Vol. 4 (57), 363-380]. <<https://www.fkd.net.ua/index.php/fkd/article/view/4410/4168>> (2025, February, 25). [In Ukrainian].